

«MOTTAKERNAVN»

«ADRESSE»

«POSTNR» «POSTSTED»

«KONTAKT»

Saksbehandler, innvalgstelefon

Gøril Hjelseth, 69247139

Fylkesmannen justerer kommunegrensen mellom Eidsberg kommune og Rakkestad kommune

Vi viser til søknad fra Lena og Håkon Degnes datert 16. august 2013 om flytting av kommunegrensen mellom Rakkestad og Eidsberg kommuner. Søkerne ønsker at deres landbrukseiendom Haugland (gbnr. 124/3) med tun (gbnr. 124/10) i Eidsberg kommune blir en del av Rakkestad kommune. Kommunestyrene i Eidsberg og Rakkestad er positive til søknaden.

Det følger av inndelingslova § 6 at Kongen fatter vedtak om justering av grenser mellom kommuner. Myndigheten er delegert til departementet ved forskrift.¹ Departementet har videredelegert myndigheten til fylkesmennene i mindre saker når det er enighet om en løsning.²

Fylkesmannens vedtak

Fylkesmannen justerer kommunegrensen mellom Eidsberg kommune og Rakkestad kommune slik at gbnr. 124/3 og 124/10 i dagens Eidsberg kommune blir en del av Rakkestad kommune, jf. inndelingslova § 6. Dammen nord på gbnr. 124/3 blir delvis liggende i nye Indre Østfold kommune, og delvis i Rakkestad kommune, slik grensen er inntegnet i vedlagte «Matrikkelbrev for 0125 - 124/1» og «Matrikkelbrev for 0125 - 124/3» datert 22. august 2018.

Grensejusteringen trer i kraft fra 1. mars 2020.

Fylkesmannens vedtak om grensejustering regnes ikke som et enkeltvedtak som kan påklages etter forvaltningslovens regler.³

Sakens bakgrunn

I brev datert 3. september 2013 oversendte Eidsberg kommune søknad fra Lena og Håkon Degnes om flytting av kommunegrensen mellom Rakkestad og Eidsberg kommuner. Søkerne ønsker at deres landbrukseiendom gbnr. 124/3 i Eidsberg skal bli en del av Rakkestad kommune. Søknaden er i hovedsak begrunnet med at eiendommens plassering i forhold til offentlig kommunikasjon, vei, telefon, strøm, adresse, renovasjon, skole, tannlege, lege og andre offentlige tjenester tilsier at

¹ Forskrift 18. mars 2016 nr. 266.

² Forskrift 10. mars 2017 nr. 313.

³ Jf. punkt 10.3.1 i rundskriv til inndelingslova, H - 10/15, oppdatert mars 2015

eiendommen bør høre til Rakkestad kommune. Søkerne ønsker å justere kommunegrensen slik at den følger eiendomsgrensen gbnr. 124/3 har mot gbnr. 124/6 i vest og gbnr. 124/1 i nord.

I brev datert 4. februar 2014 uttrykte administrasjonen i Rakkestad kommune at den var positiv til søknaden.

I e-post 7. juli 2014 orienterte administrasjonen i Eidsberg kommune Fylkesmannen om at de folkevalgte hadde besluttet å utsette behandlingen av saken for å sonde med andre nabokommuner om det kunne være andre steder det var naturlig å flytte kommunegrensen.

I brev 3. juli 2015 orienterte Fylkesmannen søkerne og kommunene om at behandlingen av søknaden var stilt i bero av hensyn til prosessen med kommunereformen.

Stortinget besluttet 8. juni 2017 at kommunene Askim, Eidsberg, Hobøl, Spydeberg og Trøgstad skal slås sammen fra 1. januar 2020. Det er ikke besluttet at Rakkestad skal slås sammen med andre kommuner.

Søkerne har i e-post til Fylkesmannen 4. januar 2018 bekreftet at de ønsker at søknaden blir behandlet. Videre har de bekreftet at søknaden omfatter både gbnr. 124/3 og 124/10 (tun som er delt fra 124/3 etter at søknaden ble fremmet).

Rakkestad kommune har i brev datert 6. mars 2018 gitt uttrykk for at den fortsatt er positiv til søknaden. Kommunen viser til sitt brev av 4. februar 2014, hvor den kommenterte punktene geografi/topografi, tjenester, fritidsaktiviteter, identitet og plangrunnlag.

Eidsberg kommune har i brev datert 23. mars 2018 oversendt kommunestyrets behandling av saken 21. mars 2018 hvor det ble fattet enstemmig vedtak om å stille seg positiv til en nærmere utredning av grensejustering som omsøkt.

På grunnlag av initiativet fra søkerne, og kommunenes foreløpige tilbakemeldinger, besluttet Fylkesmannen i brev av 25. april 2018 at det skulle settes i gang en nærmere utredning av spørsmålet om grensejustering, jf. inndelingslova § 9 første ledd. Brevet ble sendt til Eidsberg og Rakkestad kommuner, Østfold Fylkeskommune, enkelte statlige etater og nettleverandører for kommentarer. Brevet ble også sendt til grunneiere som grenser til eiendommen gbnr. 124/3 og andre som ifølge grunnboken har rettigheter i eiendommen.

Geografisk begrenset utredningen seg til spørsmålet om kommunegrensen mellom Eidsberg og Rakkestad kommuner skal justeres slik at eiendommen Haugland (gbnr. 124/3 og 124/10) i Eidsberg blir en del av Rakkestad kommune.

Fylkesmannen ba om nøkkeldata knyttet til følgende forhold:

- folketall
- areal
- geografi
- kommunikasjonsforhold
- demografiske utviklingstrekk
- næringsstruktur og næringsutvikling
- byggemønster og arealbruk
- inntekts- og utgiftsstruktur

- det kommunale tjenestetilbudet

Vi ba særlig Kartverket om å knytte kommentarer til hvordan kommunegrensen eventuelt burde justeres når det gjelder eksisterende umatrikulerte dam nord på eiendommen. Fristen for å kommentere søknaden om grensejustering ble satt til 1. juli 2018.

I brev datert 6. juni 2018 har Østfold fylkeskommune uttrykt at den er positiv til søknaden.

I brev datert 25. juni 2018 anbefalte Kartverket at eiendomsrettighetene til dammen blir avklart, slik at arealet kan legges til registrert eiendom, og slik at kommunegrensen følger faktiske eiendomsgrenser. Hvis eiendomsforholdene viser seg vanskelig å registrere, opplyser Kartverket at 0/0-teigen kan splittes i to av en fiktiv linje og den ene delen overføres til Rakkestad kommune.

Fylkesmannen har ikke mottatt ytterligere svar på vårt høringsbrev.

I brev datert 1. juli 2018 ba Fylkesmannen Eidsberg kommune om å forsøke å avklare eierforholdet til dammen. Fylkesmannen minnet kommunen om saken i e-post 1. februar 2019. Kommunen opplyste i e-post 11. februar 2019 at hjemmelshaverne til de tilstøtende eiendommene ville at kommunen skulle legge på en fiktiv grense over vannteigen, og at saken ble løst på den måten. Kommunen oversendte etterspurte dokumenter som vedlegg til e-post av 3. april 2019.

Fylkesmannen beklager at den samlede saksbehandlingstiden har blitt svært lang.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen finner at saken er tilstrekkelig opplyst til at vi kan fatte vedtak etter inndelingslova § 6, jf. forvaltningsloven § 17.

Inndelingslova § 6 oppstiller ingen konkrete vilkår som må være oppfylt for at Fylkesmannen skal kunne fatte vedtak om grensejustering. Det går frem av forarbeidene til loven at det vil være viktig å hente inn opplysninger om folketall, areal, geografi, topografiske forhold, kommunikasjonsforhold og plangrunnlag i kommunene.⁴ Forarbeidene sier imidlertid ikke noe om hvilken innbyrdes vekt de ulike momentene i en grensejusteringssak skal ha.

Hovedhensynet bak adgangen til å foreta grensejusteringer er å tilpasse kommunegrenser slik at eksisterende samhandlingsmønstre kan bestå og være funksjonelle i størst mulig grad. I den forbindelse vil det ha betydning hvor innbyggerne benytter seg av kommunale tjenester som skole, barnehage og helsetjenester, men også hvor de handler og pendler til.

Rakkestad kommune har blant annet fremhevet at eiendommen har sin eneste veiadkomst kun til kommunevei i Rakkestad, og at postadressen også er Rakkestad. Videre viser kommunen til at en endring av kommunegrensen ikke vil ha noen innvirkning på kommunens økonomi. Rakkestad kommune mottar i dag refusjon fra Eidsberg kommune for diverse tjeneste. Disse refusjonsinntektene vil falle bort ved en endring av kommunegrensen, men Rakkestad kommune vil i stedet motta skatteinntekter som i sum over livsløp vil oppveie for bortfallet av refusjonene fra Eidsberg kommune.

Eidsberg kommune har fremhevet flere forhold som taler for en grensejustering. Den viser blant annet til at landbrukseiendommen er godkjent fradelt, og at den skal legges som tilleggsjord til en

⁴ Ot.prp. nr. 41 (2000-2001)

landbrukseiendom i Rakkestad. Søker har fått godkjent fradeling av tunet på eiendommen. Dette tunet har utkjøring til Rakkestad kommune. Videre har kommunen lagt vekt på at søkerens opplysninger om at de føler tilhørighet til Rakkestad, og at de bruker flere tjenester derfra og deltar på fritidsaktiviteter i Rakkestad. Når det gjelder kommunikasjon, viser kommunen til at veitilknytning og reisetid er betydelig enklere og raskere til Rakkestad enn til Eidsberg. I dag har søkerne blant annet strøm og telefon fra Rakkestad, de betaler avgifter for renovasjon til Rakkestad, og postadressen er 1890 Rakkestad. Søkerens barn har i dag «gjesteplass» på Os skole i Rakkestad. Det er 1,5 km til Os skole, mens nærmeste busstopp til Kirkefjerdings skole i Eidsberg er 3,5 km.

Etter vår oppfatning er søknaden om grensejustering godt begrunnet. Begge kommuner er positive til søknaden, og den nærmere utredningen av saken har ikke avdekket momenter som taler mot en justering av grensen mellom Eidsberg og Rakkestad kommuner. Forhold knyttet til geografiske og topografiske forhold, identitet og kommunikasjon taler for at grensen justeres. Uklarheten knyttet til hvilken kommune dammen nord på gbnr. 124/3 skal høre til, er løst ved at det er laget en fiktiv grense på tvers av dammen.⁵ Den nordlige delen av dammen blir dermed en del av nye Indre Østfold kommune⁶, mens den sørlige delen av dammen blir en del av Rakkestad kommune.

Nye eiere av gbnr. 124/10 i Eidsberg kommune, Annika og David Filtvedt, har i e-post til Fylkesmannen 5. september 2019 bekreftet at de støtter søknaden om justering av kommunegrensen slik at deres eiendom blir liggende i Rakkestad kommune.

Inndelingslova har ikke særlige regler om når en avgjørelse om grensejustering skal iverksettes. I rundskriv H - 10/15 skriver departementet under punkt 3.6 at grenseendringer bør settes i verk ved et årsskifte, av hensyn til innkreving av skatt og avgifter og utregning av rammetilskudd til kommuner.

Fylkesmannen mottok et brev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet datert 11. februar 2019 vedrørende grensejusteringer med virkning fra 1. januar 2020. Departementet skrev avslutningsvis i brevet:

«På grunn av de omfattende endringene som allerede er vedtatt fra 1. januar 2020, ber departementet om at det ikke fattes ytterligere vedtak om grensejusteringer med virkning fra 1. januar 2020, uavhengig av hvor stor eller liten grensejusteringen er. Dette er nødvendig for en vellykket gjennomføring av kommune- og regionreformene i berørte kommuner, samt for å sikre dataflyten mellom nasjonale registre.»

I brev av 11. september 2019 ba Fylkesmannen departementet om en tilbakemelding på om det ville være adgang til å fravike instruksene i brevet av 11. februar 2019 i denne konkrete saken. Departementet har i brev datert 9. oktober 2019 svart at det vil være anledning til å vedta at mindre grensejusteringer trer i kraft på andre tider i året enn ved årsskiftet, men tidligst 1. mars 2020. Departementet presiserer at endringer i inntektssystemet som følge av et vedtak om grensejustering mellom de to kommunene uansett ikke vil bli gjort før fra 2021 (se vedlegg).

⁵ Vedlagte «Matrikkelbrev for 0125 - 124/1» og «Matrikkelbrev for 0125 – 124/3» datert 22. august 2018

⁶ Som trer i kraft 1. januar 2020.

Fylkesmannen fastslår etter dette at grensejusteringen mellom Rakkestad og Eidsberg kommuner får virkning fra 1. mars 2020.

Fylkesmannen viser for øvrig til inndelingslova kapittel IV når det gjelder de direkte virkningene av en grenseendring.

En kopi av dette vedtaket sendes Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Østfold fylkeskommune, Skattedirektoratet, Kartverket og Statistisk sentralbyrå for nødvendig oppfølging og informasjon til underliggende etater.

Med hilsen

Rannveig Bjerkmo
avdelingsdirektør

Anne D. Haugland
seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 124-3matrbrev (DokID 144416)
- 2 124-1matrbrev (DokID 144413)
- 3 Vedrørende spørsmål om tidspunkt for iverksetting av vedtak av grensejustering

Kopi til:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet David Filtvedt	Postboks 8112 Dep Ringsbyveien 110	0032 1894	OSLO Rakke stad
Justis- og beredskapsdepartementet STATISTISK SENTRALBYRÅ	Postboks 8005 Dep Postboks 2366 St. Hanshaugen	0030 0131	OSLO OSLO
Kunnskapsdepartementet Annika Filtvedt	Postboks 8119 Dep	0032	OSLO
Kulturdepartementet SKATTEDIREKTORATET	Postboks 8030 Dep Postboks 9200 Grønland	0030 0134	OSLO OSLO

Mottakerliste:

RAKKESTAD KOMMUNE	Postboks 264	1891	RAKKESTAD
Håkon Anders Degnes	Kåenveien 384	1894	
Lena Renate Degnes	Kåenveien 384	1894	Rakkestad
EIDSBERG KOMMUNE	Ordfører Voldens vei 1	1850	MYSEN